

Goede Vrijdag

Theresiagemeenschap in de oude synagoge

Borne 2023

***In de synagoge is alles kaal en somber; de verlichting is schaars.
Wij zijn als gelovigen samengekomen om te gedenken, het lijden en
sterven van de Heer.***

Inleiding

God,
dit is het uur waarop wij gedenken dat uw Zoon Jezus,
die voor ons op deze wereld is gekomen,
gestorven is aan het kruis.
Zijn leven, lijden en sterven willen wij hier gedenken.
Wij willen niet vergeten: zijn liefde tot het uiterste,
zijn geloof in U, Vader van alle mensen,
zijn trouw over alle ontrouw heen.

God,
laat ons nu in de tekens van zijn kruis hoop en vertrouwen vinden
om in zijn levensspoor verder te gaan.

Lied: Christus heeft voor ons geleden

Christus heeft voor ons geleden
als een beeld van ons bestaan,
dat wij zover zouden gaan
in zijn voetstappen te treden.

Die geen zonde heeft bedreven
uit wiens mond niet is gehoord

enig onvertogen woord,
maar de adem van het leven.

Die wanneer Hij werd geslagen,
zelfs zijn mond niet opendeed,
die niet dreigde als Hij leed,
maar het zwijgend heeft verdragen.

Door wiens striemen gij genezen,
door wiens dood gij levend zijt,
levend in rechtvaardigheid,
taal en teken van Gods wezen.

Als eertijds verdoolde schapen
thans den Herder toegewijd,
die u in de waarheid weidt,
Uw bewaarder zal niet slapen.

Ja, de Heer zal u bewaren,
Hij de Herder, Hij het Lam,
die voor u ter aarde kwam,
die voor U is opgevaren.

Openingswoord

Goede Vrijdag...

Op dit uur staat de tijd een ogenblik stil.

Wij volgen de weg die Hij is gegaan ten einde toe:

Jezus Christus, mens en God,

om Hem te erkennen in de weg
die ook vandaag vele mensen gaan:
lijden aan de wereld, sterven voor nieuw leven.

‘Het is volbracht.’

Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.
De weg die Jezus ging,
de weg van ‘breken en delen’ roept weerstand op.
Zijn tegenstanders proberen
hem het zwijgen op te leggen.
Maar Jezus gaat door, met zachte kracht,
één van geest met zijn Vader,
die afdaalt om mensen te bevrijden
en zich over hen te ontfermen.

“Het is volbracht”, zegt Jezus.
“jij kunt het volbrengen”, zegt de Bijbel.
Maar daartoe hebben wij zijn geest nodig,
de geest die hij ons gaf op die eerste Goede Vrijdag.
Gaan we samen zijn kruisweg, ten leven:
in de naam van de Vader, Zoon en heilige Geest.

Gebed

Op deze dag, bij elkaar in leegte en gemis
waar de greep van geweld en onrecht ons omknelt
en de vrede telkens aan flarden scheurt
willen wij niet weglopen van lijden en dood.

Allen: Kom haastig mij helpen, God

**strek uw handen naar mij
dat ik mijn onmacht, pijn en verdriet
bij u mag neerleggen.**

Op deze dag
dat mensen hunkeren naar rechtvaardigheid
en ijveren voor vrede
dat mensen verlangen naar vrijheid
en steun geven aan mensen in verdrukking.

**Allen: Kom haastig ons helpen, God
strek uw handen naar ons
doe ons opstaan uit alles wat dood maakt.**

Op deze dag
dat alle leven verdriet en pijn kent
dat alle leven een beetje sterven kent
dat alle leven dood en lijden kent.

**Allen: Kom haastig ons helpen God
strek uw handen naar ons
want wij vermoeden toekomst
ons aangezegd door u.**

Onuitsprekelijke God,
wij vragen Uw aanwezigheid op deze Goede Vrijdag.
Op het kruis werd uw Zoon aan handen en voeten
en aan zijn hoofd en in zijn hart gepijnigd en gekwetst,
omdat hij zonder ophouden uw woord wilde spreken.

**Allen: Laat ons nu rond dit kruis stilstaan
ook al roept die weg weerstand op.
Laat ons opkijken naar Hem
want straks breekt een nieuwe toekomst open.
Aan deze belofte vertrouwen wij ons toe,
vandaag en morgen en altijd. Amen.**

Lied: Jij bent de God: GVL nummer 480 bladzijde 516

Bezinning met de zeven laatste woorden

Rond het kruis wordt na elke tekst een kaars aangestoken

Wij willen stil staan bij de zeven kruiswoorden van Jezus.
In de laatste uren voor zijn sterven sprak Hij nog een paar woorden.
Veel is het niet, maar het is zo'n onmetelijke diepte. Ze laten ons de
weg zien vanuit Gods standpunt, bij het volgen van Jezus' weg,
vanuit ons gezichtspunt.

Jezus is op onze plaats gaan staan.

Steeds is Hij met mensen begaan. Hij leefde een leven met de
mensen, in vreugde en verdriet, vanuit zijn innerlijke Goddelijke
stroming in helende overgave tot de dood toe.

Woorden... tussen afgrond en onbekende overkant.

Ze schudden het leven tot in de fundamenten.

Rotsgrond wordt on-grond.

Een ondoorgrondelijke hoop blijft overeind.

Verrijzenis komt in zicht!

**“MIJN GOD, MIJN GOD,
WAAROM HEBT U MIJ IN DE STEEK GELATEN ?”**

1° kaars aansteken

Lied: Antwoordpsalm 22

Vz: God, mijn Gód, waarom hebt Gij mij verláten,
Allen: God, mijn Gód, waarom hebt Gij mij verláten.
K: Mijn God, roep ik overdag, en Gij zwijgt,
ik roep het 's nachts, en Gij laat mij maar roepen.
Allen: God, mijn Gód, waarom hebt Gij mij verláten.
K: Onze vaders hadden vertrouwen in U,
vertrouwen, en Gij zijt hun redding geweest.
Allen: God, mijn Gód, waarom hebt Gij mij verláten.

Zich verlaten voelen door de meest naaste.
Zich verlaten voelen door wie de sterkste steun moest zijn.
Zonder antwoord, zonder uitleg, zonder troostend woord.

.....

In eenzaamheid schreeuwt Jezus het uit.
Hij staat er alleen voor, zonder Vader,
niemand die hem bijstaat.
Hij weet zich eenzaam en troosteloos
en klampt zich aan Hem vast.

**“VADER, VERGEEF HET HUN,
WANT ZIJ WETEN NIET WAT ZE DOEN !”**

2° kaars aansteken

Tot midden in zijn lijden bidt Jezus, niet voor zichzelf, maar voor de beulen en de mensen die Hem bespotten.

Hij leefde niet voor zichzelf. Hij leefde zijn eigen boodschap om je vijanden lief te hebben, te zegenen wie je vervloekt.

Kan jij je de omvang van Jezus' goedheid begrijpen als je hem hoort bidden midden in het lijden?

Ondanks zijn eigen pijn opent hij zijn hart voor de andere.

Mensen zitten vast aan zichzelf. Ze kunnen niet eens beseffen hoeveel pijn ze anderen aandoen. Het is hun vergeven...

“IK BELOOF JE,

VANDAAG NOG ZUL JE BIJ MIJ ZIJN IN HET PARADIJS !”

3° kaars aansteken

Met het sterke geloof van Jezus in een leven na de dood, omarmt Hij nu ook de zondaar die zijn fouten beseft.

Hij geeft hem niet alleen vergeving maar geeft hem hoop in wat komen gaat.

God blijft immers God, ook na de dood, na de misstap.

Altijd blijft er een nieuwe horizon. Liefde wordt warmte van blijvende verbondenheid over de dood heen.

“VADER, IN UW HANDEN BEVEEL IK MIJN GEEST !”

4° kaars aansteken

Hebben ze Jezus vermoord? Jawel.

Maar Hij was het die zelf zijn leven neerlegde. Het was op het moment dat de straf tot het einde toe was gedragen. Het was rondom het avondoffer dat Jezus stierf. Het lichaam sterft, de geest leeft door.

Het is blijven hopen voorbij de afgrond. En vertrouwd vol het leven in Gods handen leggen. Dat doet Jezus.

Lied: Psalm 22

Vz: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten,

Allen: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten.

K: Zij riepen om U en Gij waart hun uitkomst,
en nooit hebt Gij dat vertrouwen beschaamd.

Allen: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten.

K: Ik ben geen mens meer, ik ben een worm,
gehoond door de mensen, veracht door de buurt.

Allen: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten.

K: Ik ben bespottelijk in aller ogen,
iedereen lacht me hoofdschuddend uit:

Allen: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten.

K: "Hij zocht het bij God, laat die Hem redden,
laat God Hem bevrijden, die houdt toch van Hem"

Allen: God, mijn GóD, waarom hebt Gij mij verláten.

“IK HEB DORST“

5° kaars aansteken

Hoe diep is het lijden van Jezus geweest? Had Hij het niet gehad over: wie van het water drinkt dat Hij aanbiedt zal nooit meer dorst hebben? En dat wie in Hem gelooft nooit meer dorst zal hebben? Maar niemand bood Hem dat aan. Hij was leeg. Zo leeg dat hij zo'n dorst had. Maar ze boden hem alleen maar zure wijn.

“VROUW, DAAR IS NU JE ZOON - ZOON, DAAR IS JE MOEDER”

6° kaars aansteken

Wat is dit voor een man? Hij maakt zich in het lijden zorgen om zijn moeder Maria. Hij staat oog in oog met de dood. Loslaten van banden, nieuw herschikken van oude banden, het is vooruitziende zorg. En Hij zorgt dat zijn moeder er niet alleen voor zal staan en verbind zijn liefste vriend Johannes met haar. Na het leven blijft er geen bezit meer. Jezus beseft dit ten volle. Het is overgave.

“HET IS VOLBRACHT “

7° kaars aansteken

Het zijn de woorden die hemel en aarde hebben bewogen. Glorieus moet het niet hebben geklonken. Maar deze woorden dreunen door tot vandaag de dag. De hemelen moeten in gejuich zijn uitgebarsten. Want Gods plan was succesvol. De straf voor het kwaad is gedragen, de boete betaald. De dood, de macht uit handen genomen. Tot het uiterste is Jezus gegaan in liefde voor de naaste en God. Alles is volbracht. Liefde overwon!

Lied: Lied: O hoofd vol bloed en wonden

O hoofd, vol bloed en wonden, met smaad bedekt en hoon,
o godd'lijk Hoofd omwonden met scherpe doornenkroon!
O Gij, die and're kronen en glorie waardig zijt:
ik wil mijn hart U tonen, dat met u medelijdt.

Mijn God, die zonder klagen het zwaarste hebt doorstaan:
o godd'lijk Hoofd omwonden wie heeft het U gedaan!
Wee mij, die voor de zonden het hoogste goed verliet!
O, om uw bloed en wonden, verstoot mij, zondaar, niet.

Fragmenten uit het lijdensverhaal: Matteus 27, 27 – 50

De soldaten van de prefect namen Jezus mee naar het pretorium en verzamelden de hele cohort om hem heen. Ze kleedden hem uit en deden hem een scharlakenrode mantel om, ze vlochten een kroon van doorntakken en zetten die hem op zijn hoofd. Ze gaven hem een rietstok in zijn rechterhand en vielen voor hem op de knieën. Spottend zeiden ze: 'Gegroet, koning van de Joden' en ze spuwden op hem, pakten hem de rietstok weer af en sloegen hem tegen het hoofd. Nadat ze hem zo hadden bespot, trokken ze hem de mantel uit, deden hem zijn kleren weer aan en leidden hem weg om hem te kruisigen.

Een bloem bij het kruis om zijn lijden

Bij het verlaten van het pretorium troffen ze een man uit Cyrene die Simon heette, hem dwongen ze het kruis te dragen. Zo kwamen ze bij de plek die Golgota genoemd wordt, wat 'schedelplaats'

betekent. Ze gaven Jezus met gal vermengde wijn, maar toen hij die geproefd had, weigerde hij ervan te drinken. Nadat ze hem gekruisigd hadden, verdeelden ze zijn kleren onder elkaar door erom te dobbelen, en ze bleven daar zitten om hem te bewaken. Boven zijn hoofd bevestigden ze de aanklacht, die luidde: ' Dit is Jezus, de koning van de Joden' Daarna werden er naast hem twee misdadigers gekruisigd de een rechts van hem, de ander links.

Een bloem bij het kruis om zijn lijden

De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem: ' Jij was toch de man die de tempel kon afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Als je de zoon van God bent, red jezelf dan maar en kom van dat kruis af !' Ook de hogepriesters, de Schriftgeleerden en de oudsten maakten zulke spottende opmerkingen: ' Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet. Hij is toch koning van Israël, laat hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen we in hem geloven. Hij heeft zijn vertrouwen in God gesteld , laat die hem nu dan redden, als hij hem tenminste goedgezind is. Hij heeft immers gezegd : " Ik ben de Zoon van God" Precies zo beschimpten hem ook de misdadigers die samen met hem gekruisigd waren.

Een bloem bij het kruis om zijn lijden

Rond het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur' gaf Jezus een schreeuw en riep luid: ' Eli,Eli, lema sabachtani ' dat wil zeggen : ' Mijn God, mijn God , waarom hebt u mij verlaten?' Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: ' Hij roept om Elia

! Meteen kwam er uit hun midden iemand toegesnelde die een spons pakte en in zure wijn doopte. Hij stak de spons op een stok en probeerde hem te laten drinken. De anderen zeiden : ' Niet doen, laten we eens kijken of Elia hem komt redden;' Nog eens schreeuwde Jezus het uit, toen gaf hij de geest.

Pie Jesu

Kruishulde

Een houten kruis met nagels doorboord, is teken van lijden en pijn. Een houten kruis met bloemen getooid, is teken van hoop en bevrijding. Dit kruis eren, is de nagels uittrekken en het met bloemen tooien zodat het ten volle een getuigenis van hoop en toekomst mag zijn. Zo willen wij licht brengen opdat het leven sterker is dan de dood, wij steken ons kaarsje aan opdat er meer licht mag schijnen in de duisternis, in pijn en verdriet.

Een waxinelichtje mag bij het kruis worden geplaatst.

Lied: Het beklag van God GVL nummer 499 bladzijde 544

Voorbeden

Verstild door het lijden en de dood van Jezus, verstild door de last waaronder zovele mensen gebukt gaan in verdriet en pijn bidden wij in broze woorden tot de Eeuwige om nabijheid en troost....

Na elke bede is er een kort stilte

Lied: Lam Gods dat zo onschuldig

Lam Gods dat zo onschuldig,
zo eindeloos geduldig aan 't schand'lijk kruishout lijdt;
't is al voor onze zonden, uw pijnen en uw wonden;
Gij die de Onschuld zelve zijt.

Lam Gods, Gij wildet sterven,
uws Vaders liefde derven in eindeloze pijn.
Gij sloegt op ons uw ogen in godd'lijk mededogen
en wildet onz'Verlosser zijn.

Lam Gods, nimmer volprezen,
leer ons de zonde vrezen, waarvoor Gij stierf aan 't kruis.
Wil Gij ons eenmaal geven het onvergank'lijk leven
bij U in 't hemels Vaderhuis.

Bezinning

Zijn keuze stond vast. Hij zou van mensen houden, van elke mens zoals hij was en zoals hij maar was. Van elke mens met al zijn goed en kwaad en dwars door al zijn moeilijkheden heen zou Hij houden, vooral van hen van niemand hield. Hij zou voor ze opkomen voor alles wat een mens meer mens maakt, meer beeld van God, die liefde is, en tegen alles wat dit beeld van God verduistert. Zijn ja aan de mens was het radicale neen aan elk bezit en macht ten koste van de mens. Het was zijn keuze, zijn diepste bestemming als Mens van God. Door die Geest en door geen andere werd Hij

gedreven, ook toen het gevaarlijk werd, toen ze Hem allen in de steek lieten, Hem alleen lieten met zijn angst voor het kruis dat niet meer te ontwijken was. Zijn keuze was echt.

Allen:

Al heeft de dood ons hier gebracht...
Dag prachtmens, Jezus, rust nu zacht.
Een stem valt stil, maar houdt zijn oude zeggingskracht.
Het lichaam is verlaten, leeg.
Onze harten grijs en grauw verslagen.
Maar wie is dood, op zo'n manier herdacht?
Jouw hoop maakt ons verschil van dag en nacht.
Dag prachtmens, Jezus, rust nu zacht.

Muziek: Pie Jesu (Vroomshoops mannenkoor)

Zegen

Laten wij dan nu in stilte de nacht ingaan en
hopen op een nieuwe morgen.
In de naam van de Vader, Zoon en Heilige Geest.
Amen.

(In stilte verlaten we de synagoge)